

Sygn. akt I C 64/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Tadeusz Bulanda

Protokolant: sekretarz sądowy Karolina Stańczuk

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2023 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko S. M. i J. M.

o zapłatę

I. Zasądza od S. M. i J. M. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 816 148,22 zł (osiemset szesnaście tysięcy sto czterdzieści osiem złotych i dwadzieścia dwa grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 lutego 2016 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że zapłata tej kwoty przez jedną z pozwanych zwalnia drugą z pozwanych w zakresie spełnionego świadczenia;

II. Oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. Zasądza od S. M. i J. M. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 19 374,51 zł (dziewiętnaście tysięcy czterysta siedemdziesiąt cztery złote i pięćdziesiąt jeden groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu, z tym zastrzeżeniem, że zapłata tej kwoty przez jedną z pozwanych zwalnia drugą z pozwanych w zakresie spełnionego świadczenia;

IV. Zasądza od S. M. i J. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 3638,80 zł (trzy tysiące sześćset trzydzieści osiem złotych i osiemdziesiąt groszy) tytułem zwrotu wydatków, z tym zastrzeżeniem, że zapłata tej kwoty przez jedną z pozwanych zwalnia drugą z pozwanych w zakresie spełnionego świadczenia;

V. Zastrzega na rzecz J. M. prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności za zapłatę kwot określonych w punktach I, III i IV wyroku do nieruchomości położonej przy ul. (...) w miejscowości C., dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Sygn. akt I C 64/20

UZASADNIENIE

W dniu 29 lutego 2016 r. (...) S.A. z siedzibą w W. skierował przeciwko S. M. i J. M., w postępowaniu nakazowym, pozew o zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 1 189 392,83 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 1 189 392,83 zł od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych i kwotą 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Równocześnie powód wniósł o zastrzeżenie pozwanej J. M. prawa do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości położonej przy ul. (...), w miejscowości C., gm. K., dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

W uzasadnieniu powód wskazał, że zawarł z pozwaną S. M. w dniu 20 lutego 2009 r. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF. Tytułem zabezpieczenia spłaty kredytu została ustanowiona hipoteka kaucyjna do kwoty 1 341 449,90 zł na nieruchomości położonej przy ul. (...), w miejscowości C., gm. K., dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Na skutek darowizny własność tej nieruchomości przeszła na rzecz J. M..

Z uwagi na zaprzestania spłaty zadłużenia i tym samym naruszenie warunków umowy, powód podjął względem kredytobiorczyni i dłużniczki rzeczowej działania windykacyjne mające na celu spłatę zadłużenia i zapobieżenie wypowiedzenia umowy, jednakże bierność pozwanych w zakresie spłaty zobowiązania umownego spowodowała, że pismami z dnia 25 sierpnia 2015 r. bank wypowiedział umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, a w konsekwencji całość zobowiązania stała się wymagalna z upływem okresu wypowiedzenia.

Powód wskazał, że wg stanu na dzień 25 lutego 2016 r. wierzytelność banku wynikająca z tytułu umowy nr (...) wynosiła 1 189 392,83 złotych, w tym 1 085 762,18 złotych z tytułu kapitału oraz 103 630,65 złotych z tytułu odsetek umownych naliczonych od kapitału za okres od 12 czerwca 2013 r. do 25 lutego 2016 r. wg stopy procentowej w wys. 3,71 % w skali roku. Szczegółowe uzasadnienie żądania pozwu i podniesionych na jego poparcie twierdzeń powód przedstawił w uzasadnieniu pozwu oraz dalszych pism procesowych (pozew – k. 2-3, replika – k. 92-98v, pismo powoda z dnia 5 maja 2017 r. – k. 191-192, pismo powoda z dnia 14 lutego 2020 r. – k. 293-335).

Zarządzeniem z dnia 17 marca 2016 r. stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (zarządzenie – k. 57).

Pozwane wniosły o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na ich rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Pozwane zakwestionowały wysokość zadłużenia, a także zasadność roszczenia wskazując, że umowa kredytu zawiera abuzywne postanowienia uprawniające bank do jednostronnego ustalania kursów walutowych będących podstawą przeliczeń, a zatem i wysokości zadłużenia kredytobiorców. Pozwane podniosły, że umowa jest nieważna, a tym samym nie istnieje zobowiązanie, którego powód dochodzi od pozwanych na jej podstawie. Szczegółowe uzasadnienie swojego stanowiska pozwane przedstawiły w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew oraz dalszych pism procesowych (odpowiedź na pozew – k. 72-80, pismo pozwanych z dnia 22 lutego 2017r. – k. 166-173, pismo pozwanych z dnia 3 marca 2020r. – k. 371-375, pismo pozwanych z dnia 7 lipca 2021r. – k. 517-519v).

Do czasu zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie (protokół z rozprawy z dnia 9 października 2023r. – k. 606).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 stycznia 2009 r. S. M. złożyła do (...) Banku S.A. (obecna nazwa (...) S.A.) wniosek o udzielenie kredytu mieszkaniowego w wysokości 843 952,59 złotych, w walucie CHF. Na etapie wnioskowania o kredyt doradca kredytowy udzielił S. M. informacji o ryzykach zmiany kursu waluty i zmiany stopy procentowej, co kredytobiorczyni potwierdziła oświadczeniem złożonym na piśmie (wniosek o udzielenie kredytu – k. 344-349, oświadczenie dla kredytów i pożyczek hipotecznych – k. 99, zeznania świadka M. M. – k. 201-202, zeznania pozwanej S. M. – k. 202, 411v-412).

W dacie złożenia wniosku kredytowego S. M. pozostawała w związku małżeńskim z M. M.. W tym czasie oboje prowadzili niezależnie zarejestrowaną pod adresem: C., ul. (...) działalność gospodarczą, w przeważającym zakresie w branży (...) (wydruki z CEiIDG – k. 561-562).

W dniu 20 lutego 2009 r. S. M. zawarła z (...) Bank S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, na mocy której bank udzielił jej kredytu w wysokości 894 299,93 zł, waloryzowanej kursem franka szwajcarskiego, z przeznaczeniem na refinansowanie kredytu hipotecznego udzielonego na podstawie

umowy numer (...) z dnia 16 maja 2007 r. przez Bank (...) S.A. oraz pokrycie kosztów okołokredytowych (§ 1 ust. 1-3 umowy).

Kredyt miał zostać spłacony w ciągu 360 miesięcy, tj. od dnia 20 lutego 2009 r. do dnia 10 marca 2039 r. (§ 1 ust. 3 umowy), w równych ratach kapitałowo-odsetkowych płatnych 10. dnia każdego miesiąca (§ 1 ust. 4-6 umowy).

W § 1 ust. 3A umowy wskazano informacyjnie, że kwocie kredytu 894 299,93 zł wg kursu kupna CHF z tabeli banku z dnia 9 lutego 2009 r. odpowiada kwota 313 580,39 CHF (2,8519 PLN/CHF).

Kredyt miał być oprocentowany wg zmiennej stopy, która w dniu zawarcia umowy wynosiła 7,93%, w tym marża banku 7,40% (§ 1 ust. 8 umowy).

S. M. zobowiązała się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłat wyrażonym w CHF (§ 10 ust. 1 i 2 umowy).

W § 10 ust. 4 umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF, z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

W umowie uzgodniono, że zapłata raty kapitałowo-odsetkowej nastąpi w gotówce lub przelewem z rachunku kredytobiorców, na podstawie udzielonego przez kredytobiorców (...) upoważnienia do pobierania środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek z tytułu udzielonego kredytu (§ 11A i § 11B umowy).

Zgodnie z § 14 ust. 1 i 3 umowy w wypadku naruszenia przez kredytobiorcę warunków umowy, a w szczególności w przypadku, gdy w terminie określonym w umowie nie dokona spłaty raty kapitałowo-odsetkowej lub części raty kapitałowo-odsetkowej, lub w umówionym terminie nie dokona spłaty należnych bankowi prowizji, opłat i innych należności, bank podejmie działania upominawcze z wypowiedzeniem umowy włącznie, którego okres wynosi 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia, za które uważa się także datę powtórnego awizowania przesyłki poleconej, wysłanej pod ostatni znany bankowi adres kredytobiorczynie.

S. M. oświadczyła, że została zapoznana z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów i pożyczek, obowiązującymi w banki oraz zasadami modyfikacji oprocentowania i w pełni je akceptuje (§ 30 umowy).

Tytułem zabezpieczenia spłaty kredytu została ustanowiona hipoteka kaucyjna do kwoty 1 341 449,90 zł na nieruchomości położonej przy ul. (...), w miejscowości C., gm. K., dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

W dacie zawarcia umowy kredytu właścicielami tej nieruchomości na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej byli M. M. i S. M..

Kredyt został wypłacony w dniu 27 lutego 2009 r. w kwocie 894 299,94 zł, która została przeliczona na 291 094,31 CHF (3,0722 PLN/CHF).

Na skutek darowizn z dnia 27 września 2011 r. i 18 czerwca 2014 r. własność tej nieruchomości przeszła na J. M. (decyzja kredytowa – k. 351-354, umowa kredytu – k. 23-27, wydruk z internetowej bazy ksiąg wieczystych – k. 28-37, pełna treść księgi wieczystej nr (...) na stronie <https://przegladarka-ekw.ms.gov.pl/>, regulamin promocji – k. 463, regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – w ramach (...) – 465-470v, wniosek o wypłatę kredytu – k. 355-356, potwierdzenie wypłaty – k. 462, harmonogram spłat kredytu – k. 357-364, zeznania świadka M. M. – k. 201-202, zeznania pozwanej S. M. – k. 202, 411v-412).

S. M. spłacała raty kapitałowo-odsetkowe do sierpnia 2014 r. (historia operacji na rachunku bankowym – k. 122-133v, 388-399v, 440-460, historia kredytu – k. 426-434, 487v-491v, historia zmiany oprocentowania – k. 403-404, 461, zeznania pozwanej S. M. – k. 202 oraz k. 411v-412).

W związku z brakiem spłaty zobowiązania zgodnie z warunkami umowy, pismami z dnia 25 sierpnia 2015 r. (...) S.A. skierował do S. M. i J. M. wypowiedzenie umowy kredytu połączone z wezwaniem do zapłaty kwoty 286 120,99 CHF, z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia liczonego od dnia doręczenia wypowiedzenia; oświadczenia zawierające wypowiedzenie nie zostały podjęte mimo dwukrotnej awizacji, z których późniejsza nastąpiła w dniu 4 września 2015 r. (wypowiedzenia umowy wraz z wezwaniem do zapłaty oraz potwierdzeniami odbioru – k. 38-45).

W związku z upływem terminu wypowiedzenia, pismami z dnia 12 lutego 2016 r. (...) S.A. wezwał S. M. i J. M. do spłaty wymagalnych należności wynikającej z umowy kredytu, wynoszących na dzień sporządzenia wezwania łącznie 291 589,21 CHF – w terminie 3 dni od daty doręczenia wezwań (przedsądowe wezwania do zapłaty wraz z potwierdzeniami odbioru – k. 46-50, odpowiedź na wezwanie do zapłaty – k. 155, pismo banku z dnia 25 kwietnia 2016 r. – k. 156).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, bowiem ich wartość dowodowa nie była kwestionowana przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Zeznania świadka i pozwanej Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym – zeznania te były dość lakoniczne, dlatego też należało oprzeć ustalenia przede wszystkim na dowodach w postaci dokumentów.

Wysokość zadłużenia pozwanych Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego sądowego M. Z. (k. 474-486, k. 534-543v), którą była rzetelna, poparta rzeczową, logiczną i spójną argumentacją oraz zgodna z określoną przez Sąd tezą dowodową.

Sąd pominął pozostałe dowody jako niemające istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

(...) S.A. z siedzibą w W. dochodził od S. M. i J. M. zapłaty zadłużenia wynikającego z umowy kredytu hipotecznego, które stało się wymagalne na skutek wypowiedzenia przedmiotowej umowy, będącego skutkiem zaniechania przez pozwanych spłaty rat kapitałowo-odsetkowych.

Oceniając zasadność roszczeń strony powodowej, w świetle podniesionych przez pozwanych zarzutów, w pierwszej kolejności należało ocenić, czy zawarta przez strony umowa kredytu jest ważna, a jeśli tak, to czy wszystkie jej postanowienia były dla stron wiążące.

W myśl art. 58 § 1-3 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną uregulowaną w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Zgodnie z art. 69 ust. 1 i 2 w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez powódkę umowy kredytu, przez zawarcie takiej umowy bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji

kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zawarta przez strony w dniu 20 lutego 2009 r. umowa kredytu zawiera elementy wskazane w art. 69 ust. 1 i 2 Prawa bankowego, w szczególności określa kwotę udzielonego kredytu (894 299,93 zł), cel kredytu (refinansowanie kredytu hipotecznego oraz pokrycie kosztów okołokredytowych), okres kredytowania (od 20 lutego 2009 r. do 10 marca 2039 r.), wysokość oprocentowania i warunki jego zmiany.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Poddanie wynikających z umowy kredytu świadczeń w PLN waloryzacji wartością CHF nie jest sprzeczne z przepisami regulującymi typ takiej umowy. W dacie zawarcia umowy obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż pieniądz, w którym zobowiązanie zostało wyrażone. Miernikiem tym może być także inna waluta (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016). Przy czym brak jest przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które wyłączałyby zastosowanie waloryzacji w przypadku umów kredytu udzielanych przez banki. Poddanie waloryzacji świadczeń stron umowy kredytu nie było też sprzeczne z ich celami, które sprowadzają się w przypadku kredytu do odpłatnego (odsetki) sfinansowania przez bank określonego celu, który chce osiągnąć kredytobiorca.

Przedmiotowa umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. W kontekście stosunków prawnych łączących bank z jego klientami (stosunków umownych o charakterze ekonomicznym) przyjąć trzeba, że zasady współżycia społecznego wymagają od stron tych stosunków uczciwości (uczciwego obrotu) oraz lojalności.

Pozwana S. M. zdecydowała się na zaciągnięcie kredytu waloryzowanego kursem CHF oferowanego przez powoda jako najkorzystniejszy w danej chwili produkt pod względem wysokości raty i oprocentowania. Bank zapewnił jej możliwość zapoznania się z warunkami umowy oraz ryzykami z nią związanymi. Materiał dowodowy nie daje podstawy do ustalenia, iżby bank w zamian za swoje świadczenie przyjął albo zastrzegł dla siebie lub dla osoby trzeciej świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażącym stopniu wartość jego własnego świadczenia oraz iżby powód w zamiarze pokrzywdzenia pozwanych zawarł z nimi umowy kredytu mając świadomość realnej groźby nieuniknionego znacznego wzrostu kursu waluty.

Podkreślić też należy, że brak jest podstaw do czynienia bankowi zarzutu, że nie udzielił pozwanej informacji o ryzyku kursowym w określonej formie, a w szczególności w postaci scenariusza prezentującego znaną obecnie skalę ryzyka, bowiem regulacje zawarte w prawie powszechnym i rekomendacjach KNF obowiązujące w dacie zawarcia umowy nie nakładały na bank obowiązku udzielania informacji o ryzyku kursowym w ściśle określonej formie i o określonej ściśle treści.

Zważyć nadto trzeba, mając na uwadze stanowiący element wiedzy powszechnej fakt, że po wejściu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. kredyty i pożyczki hipoteczne powiązane z walutą obcą były udzielane na masową skalę, iż wg stanu na dzień zawarcia przedmiotowych umów za dyskryminujące pozwaną można by uznać zachowanie banku polegające na tym, że klientce świadomej ryzyka kursowego odmawia udzielenia kredytu indeksowanego kursem CHF, którego oprocentowanie, a zatem i obciążenie wynikające z comiesięcznej raty było znacząco niższe od obciążenia związanego z kredytem złotówkowym niepowiązanym z CHF – oprocentowanym w oparciu o wyższą stopę bazową WIBOR.

Sąd nie znalazł również podstaw by uznać przedmiotową umowę za zawartą w celu obejścia ustawy, a zwłaszcza ustawy Prawo bankowe. Umowa ta odpowiada cechom umowy kredytu, a zawarte w niej postanowienia dotyczące poddania kredytu indeksacji kursem CHF nie wypaczają ustawowego typu, a zatem nie wykraczają poza granice swobody umów.

Przechodząc do rozważań dotyczących zarzutu abuzywności klauzul zawartych w umowie podkreślić należy, że zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Nie można jednoznacznie stwierdzić, iżby zawierając przedmiotową umowę kredytu pozwana działała jako konsumentka. W dacie złożenia wniosku kredytowego i zawarcia umowy kredytu pozwana i jej mąż prowadzili niezależnie działalność gospodarczą pod adresem nieruchomości, która była przedmiotem zabezpieczenia. Kredyt w znacznej części został przeznaczony na spłatę kredytu hipotecznego udzielonego w maju 2007 r. przez Bank (...) S.A., jednakże z uwagi na to, że spłacony kredyt był już drugim kredytem zabezpieczonym na nieruchomości przy ul. (...) w C. (nabycie nieruchomości w lipcu 1999 r. zbiegło się w czasie z udzieleniem kredytu przez Bank (...) S.A.), brak jest jednoznacznych podstaw do przyjęcia, że przedmiotowy kredyt został udzielony w celach mieszkaniowych, tj. w celu spłaty wcześniej udzielonego kredytu mieszkaniowego. Skoro zaś pozwane twierdzą, że kredyt udzielony przez (...) nie był związany z prowadzoną w tym czasie przez pozwaną i jej męża działalnością gospodarczą, powinny ten fakt udowodnić zgodnie z regułą wynikającą z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.

W tej sytuacji brak jest podstaw do przyjęcia, że są abuzywne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. te postanowienia umowne, które upoważniały jedynie bank do określenia kursów kupna i sprzedaży CHF, będących podstawą przeliczeń dokonywanych przy wypłacie i spłacie kredytu.

Nawet gdyby przyjąć, że pozwana S. M. zawarła umowę jako konsumentka, a wskazane wyżej postanowienia są abuzywne, to zważyć trzeba po pierwsze, że wypłacając kredyt w kwocie 894 299,94 zł w dniu 27 lutego 2009 r. bank zastosowała kurs walutowy korzystniejszy, niż wskazany informacyjnie w § 1 ust. 3A umowy, w efekcie czego wyrażony w CHF kapitał 291 094,31 CHF był o 22 486,08 CHF niższy niż określony w § 1 ust. 3A umowy kapitał w kwocie 313 580,39 CHF, który podpisując umowę pozwana najpewniej akceptowała.

Podkreślić też trzeba, że przedmiotowa umowa została zawarta już w okresie obowiązywania art. 358 § 1 i 2 k.c. w takim brzmieniu, że jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej, przy czym wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna stanowi inaczej.

Mając powyższe na uwadze przyjąć trzeba, że w realiach niniejszej sprawy wynikające z umowy zobowiązanie wyrażone w CHF okazało się niższe niż zaakceptowane wstępnie przy podpisaniu umowy, a ponadto od początku kredytobiorczyni mogła spłacać kredyt w PLN wg kursu średniego NBP, a więc z pominięciem ewentualnie niekorzystnej tabeli banku. W tych zaś okolicznościach nie ma podstaw do uznania przedmiotowej umowy za nieważną lub niewiążącą pozwanych w zakresie waloryzacji kredytu kursem CHF.

Spoczywający na S. M. obowiązek zapłaty kapitału postawionego w stan natychmiastowej wykonalności wynika z § 14 umowy oraz art. 75 ust. 1 i 2 Prawa bankowego, zgodnie z którym w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu bank może wypowiedzieć umowę kredytu, a termin wypowiedzenia w tym wypadku wynosi 30 dni.

Podkreślić przy tym należy, że w niniejszej sprawie nie miał zastosowania art. 75c Prawa bankowego regulujący procedurę poprzedzającego wypowiedzenie wezwania do dokonania spłaty kredytu połączonego z informacją o możliwości złożenia przez kredytobiorcę wniosku o restrukturyzację zadłużenia, bowiem przepis ten wszedł w życie 27 listopada 2015 r., a więc już po upływie 30-dniowego okresu wypowiedzenia liczonego od dnia 4 września 2015 r.

Odpowiedzialność J. M. ma charakter prawno-rzeczowy i wynika z ustanowienia zabezpieczającej spłatę kredytu hipoteki kaucyjnej na nieruchomości, której własność nabyła już po ustanowieniu hipoteki.

Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece z dnia 6 lipca 1982 r. (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1984) w celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelności wynikającej z określonego stosunku prawnego można nieruchomość obciążyć prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości (hipoteka). Zgodnie z art. 69 tej ustawy hipoteka zabezpiecza mieszczące się w sumie hipoteki roszczenia o odsetki oraz o przyznane koszty postępowania, jak również inne roszczenia o świadczenia uboczne, jeżeli zostały wymienione w dokumencie stanowiącym podstawę wpisu hipoteki do księgi wieczystej. Zgodnie z art. 75 ustawy, zaspokojenie wierzyciela hipotecznego z nieruchomości następuje według przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, chyba że z nieruchomości dłużnika jest prowadzona egzekucja przez administracyjny organ egzekucyjny.

Mimo przedstawionych powyższej argumentów przemawiających za zasądzeniem od pozwanych świadczenia obliczonego na skutek przeliczenia zadłużenia wyrażonego w CHF na PLN, Sąd uznał, że okoliczności sprawy pozwalają na częściowe oddalenie powództwa na podstawie art. 5 k.c., zgodnie z którym nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Podkreślić trzeba, że w sierpniu 2014 r. kurs CHF oscylował około 3,45 PLN/CHF, rok później około 3,90 PLN/CHF, a w lutym 2016 r., kiedy to bank dokonał przeliczenia zaległości z CHF na PLN, kurs kształtował się na poziomie około 4 PLN/CHF. Oznacza to, że w okresie od wypłacenia kredytu do zaprzestania jego spłaty, późniejszego wypowiedzenia i przeliczenia zadłużenia przed wytoczeniem powództwa, kurs CHF wzrósł o około 30%, przekładając się na znaczny wzrost zadłużenia pozwanych.

Zważyć trzeba, że wypowiedzenie umowy nie było poprzedzone postępowaniem mającym na celu restrukturyzację zatrudnienia, choć wypowiedzenie umowy nastąpiło na krótko przed nowelizacją prawa bankowego.

Mając powyższe należało w ocenie Sądu doprowadzić do zredukowania zadłużenia pozwanych do poziomu odpowiadającego zadłużeniu, jakie istniałoby w razie, gdyby udzielony S. M. kredyt był kredytem złotowym oprocentowanym w oparciu o stawkę WIBOR, a w konsekwencji zasądzić od pozwanych na rzecz powoda wynikającą z opinii biegłego (strona 17 opinii uzupełniającej – k. 542) sumę kwot 648819,69 zł (różnica pomiędzy kwotą wypłaconą przez bank, a spłatami dokonanymi przez kredytobiorczynię 894 299,94 zł – 245 480,25 zł), 157 992,27 zł (przeterminowane odsetki na dzień 25 lutego 2016 r.), 1478,42 zł (odsetki umowne na dzień 25 lutego 2016 r.) i 7857,84 zł (odsetki karne na dzień 25 lutego 2016 r.).

O odsetkach za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c., naliczając je od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, bowiem na skutek wypowiedzenia umowy i przedsądowego wezwania do zapłaty, w dacie złożenia pozwu ww. kwota była już wymagalna.

W punkcie II wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie uznając, że żądanie przez bank zapłaty kwoty wyższej niż opisana w powyższej argumentacji byłoby sprzeczne z poczuciem sprawiedliwości.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie III wyroku na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. obciążając S. M. i J. M. całością kosztów poniesionych przez rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. w kwocie 19 374,51 zł, obejmującej wynagrodzenie pełnomocnika powoda w kwocie 14 400 zł (§ 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. wg stanu na wytoczenia powództwa), opłatę od pozwu (1000 zł), opłatę skarbową od dokumentu pełnomocnictwa (17 zł) oraz wydatki na poczet opinii biegłego (1500 zł i 2457,51 zł).

W punkcie IV wyroku, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1144) i art. 100 zd. 2 k.p.c., Sąd zasądził od S. M. i J. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 3638,80 zł tytułem zwrotu wydatków na poczet uzupełniającej opinii biegłego.

W punkcie V wyroku, na podstawie art. 319 k.p.c., Sąd zastrzegł na rzecz J. M., która jest dłużnikiem rzeczowym, prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności za zapłatę kwot określonych w punktach I, III i IV wyroku do nieruchomości położonej przy ul. (...) w miejscowości C., dla której Sąd Rejonowy w Piasecznie prowadzi księgę wieczystą nr (...).